

Canllaw Ymarferydd Dyslecsia ac Addysg Gynhwysol

Sianon Delbridge-Thomas

CYNNWYS-

Cyflwyniad

Beth yw ADY?

Beth yw Dyslexia?

Beth yw Dysgu Cynhwysol?

Astudiaethau Achos

Arfer Gorau ac Argymhellion.

Rhestr gyfeirnod

CYFLWYNIAD-

Cynlluniwyd y canllaw hwn i gynnig argymhellion arfer gorau i ymarferwyr sy'n gweithio gyda phlant â Dyslecsia neu sy'n ceisio dyfnhau eu dealltwriaeth o'r cyflwr, gan gynnwys ei heriau, rhwystrau, a'r anghenion penodol sy'n gysylltiedig. Ei nod yw archwilio a hyrwyddo arferion addysgol sydd nid yn unig yn anelu at gynhwysiant ond sydd hefyd yn cynnig strategaethau i'w cyflawni, gyda ffocws ar ddatblygiad parhaus a gwelliannau yn y dyfodol. Gan dynnu ar brofiadau bywyd go iawn trwy ddwy astudiaeth achos, ymgorfforwyd y canllaw i roi mewnwelediadau i fframweithiau deddfwriaethol, a chanllawiau arferion da sefydledig i ddarparu argymhellion ymarferol ar gyfer dulliau, gweithdrefnau, a strategaethau effeithiol i gefnogi anghenion plant â Dyslecsia.

BETH YW ADY?

Yn ôl Llywodraeth Cymru (2022) cyfeiria Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) at unigolyn sy'n wynebu heriau, anawsterau neu rwystrau sy'n atal eu gallu i gyrraedd eu potensial dysgu llawn, gan fod angen Darpariaeth Dysgu Ychwanegol (DDY) arnynt i gefnogi eu cynnydd. Mae gan bob plentyn allu unigryw i ddysgu a datblygu, ac mae'r rhai sy'n ei chael hi'n anodd cyrraedd y targedau disgwylidig ar gyfer eu grŵp oedran yn cael eu hadnabod fel rhai sydd ag ADY. Gall natur yr anghenion hyn amrywio yn dibynnu ar yr heriau penodol a wynebier, a gall fod angen cymorth mewn un maes dysgu neu sawl un. Gall anghenion dysgu ychwanegol effeithio ar allu plentyn neu berson ifanc i ddysgu. Er enghraifft, gall ADY unigolyn effeithio ar eu:

- darllen ac ysgrifennu
- gallu i ddeall pethau
- ymddygiad neu allu i gymdeithasu a chyfathrebu
- lefelau canolbwyntio
- gallu corfforol

(SNAP Cymru, 2024)

Yn ôl Llywodraeth Cymru (2023) a Cardiff Inclusion Service (2022) dyma brif gyfrifoldebau ysgolion yn dilyn yr Anghenion Dysgu Ychwanegol ac Addysg Deddf Tribiwnlys (Cymru) 2018:

- Paratoi Cynllun Datblygu Unigol (CDU) i bob disgybl ag ADY, mewn partneriaeth â'r awdurdod lleol a rhieni.
- Penodi Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY) fel rôl statudol.
- Sicrhau bod staff yn ymwybodol o ADY disgyblion ac yn darparu dulliau addysgu wedi'u teilwra.
- Addasu'r amgylchedd ysgol a darparu cymorth/adnoddau priodol.
- Hybu cynhwysiant, gwydnwch, a dealltwriaeth o wahaniaethau.
- Taclo bwlio, cefnogi llesiant, a monitro risgiau iechyd meddwl.

Wrth i ysgolion ddilyn y canllawiau uchod, bydd pob plentyn ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn derbyn y cymorth sydd ei angen arnynt i lwyddo yn ystod eu profiad addysg o safbwynt cydraddoldeb sy'n hollbwysig.

BETH YW DYSLECSIA?

Diffinia y British Dyslexia Association (2010) dyslecsia fel anhawster dysgu sy'n effeithio'n benodol ar sgiliau darllen ac ysgrifennu, ond gall ymestyn ymhellach o'r sgiliau hyn. Mae'n ymwneud yn bennaf â phrosesu gwybodaeth. Gall pobl â dyslecsia gael anawsterau gyda phrosesu a chofio gwybodaeth maen nhw'n ei gweld neu ei chlywed, sy'n gallu effeithio ar eu dysgu a datblygiad sgiliau llythrennedd. Gall dyslecsia hefyd effeithio ar feysydd eraill, fel sgiliau trefnu. Fodd bynnag, dengys llawer o bobl â dyslecsia gryfderau mewn meysydd fel rhesymu, ac mewn meysydd gweledol a chreadigol.

BETH YW ARWYDDION DYSLECSIA?

Beth yw arwyddion dyslecsia?

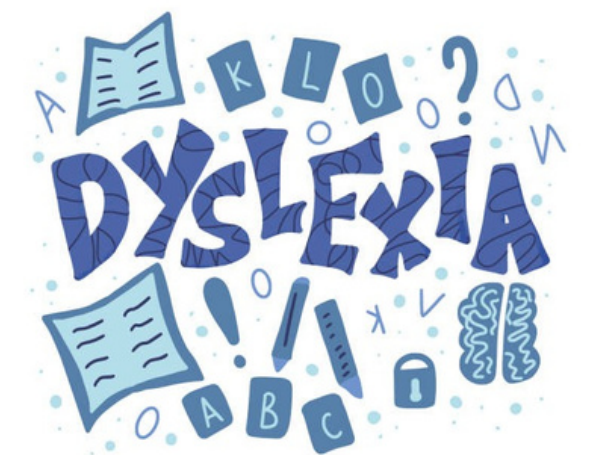
Mae arwyddion dyslecsia fel arfer yn dod i'r amlwg pan fydd plentyn yn dechrau yn yr ysgol ac yn dechrau canolbwyntio mwy ar ddysgu sut i ddarllen ac ysgrifennu.

Gall person â dyslecsia:

- Darllen ac ysgrifennu yn araf iawn
- Drysu trefn llythrennau mewn geiriau
- Cael eu drysu gan lythrennau sy'n edrych yn debyg ac yn ysgrifennu llythrennau y ffordd anghywir o gwmpas (fel "b" a "d")
- Feddu ar sgiliau sillafu gwael neu anghyson
- Deall gwybodaeth wrth ei glywed ar lafar, ond yn cael anhawster gyda gwybodaeth sydd wedi'i hysgrifennu
- Brofi anhawster dilyn dilyniant o gyfarwyddiadau
- Brwydro gyda chynllunio a threfnu (GIG, 2022)

Dydy dyslecsia ddim yn unig yn effeithio ar fywyd ysgol ond hefyd bywyd pob dydd, yn ôl Helen Arkell Dyslexia Centre (2009) gallant gael anhawster wrth

- ddweud pethau hir:
- ail-adrodd geiriau hir.
- ddilyn trefn gwybodaeth
- ddilyn trefn yr wyddor, misoedd y flwyddyn, neu eiriau mewn brawddeg.
- ddeall cysyniadau fel mewn/ar/tan neu ddoe/yfory.
- ddysgu sgiliau dyddiol:
- ddysgu pethau sylfaenol, fel dweud yr amser neu glymu lasys esgidiau, sy'n aml yn digwydd yn hwyrach.

BETH YW DYSGU CYNHWYSOL?

Addysg gynhwysol yw cynnwys pobl anabl a phobl nad ydynt yn abl i ddysgu gyda'i gilydd mewn ysgolion, colegau a phrifysgolion prif ffrwd. Rhaid i'r system addysgol addasu i gynnwys dysgwyr anabl, nad ydyn nhw'n gallu addasu i'r system. Gelwir am addasiadau a chymorth i sicrhau y gall pob dysgwr gael mynediad at y cwricwlwm. Mae arferion cynhwysol yn creu amgylchedd lle mae pawb yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, yn derbyn y cymorth cywir, ac yn gallu cyrraedd eu potensial, gan fuddio pob dysgwr, nid dysgwyr anabl yn unig. (ALLFIE, 2019). Yn ôl UNICEF (2024), addysg gynhwysol yw'r ffordd fwyaf effeithiol i roi cyfle teg i bob plentyn fynd i'r ysgol, dysgu a datblygu'r sgiliau maen nhw eu hangen i ffynnu. Mae systemau cynhwysol yn gwerthfawrogi'r cyfraniadau unigryw y mae myfyrwyr o bob cefndir yn eu cyfrannu i'r ystafell ddosbarth, ac yn caniatáu i grwpiau amrywiol dyfu ochr yn ochr, er budd pawb.

Pwysleisia Index Gynhwysol Booth a Ainscow (2002) bwysigrwydd cynhwysiant addysgol fel elfen o gynhwysiant pellach -“inclusion in education is one aspect of inclusion in society.” Mae'n canllaw yn offeryn ar gyfer asesu cynhwysiad amgylcheddau addysgol, gan ganolbwyntio ar bartneriaeth, dysgu, a chymuned. Mae'r indecs yn helpu ysgolion i werthuso pa mor weithgar yw disgyblion wrth ymgysylltu â bywyd ysgol, pa mor dda y cefnogir anghenion dysgu amrywiol, a sut mae'r ysgol yn meithrin teimlad o berthyn a chymuned. Fe'i datblygwyd yn y 1990au, ac mae'n darparu fframwaith i wella arferion cynhwysol a sicrhau cyfleoedd cyfartal i bob plentyn.

ASTUDIAETH ACHOS 1

JOHN (THORPE DYSELXIA CENTRE, 2022)

- **Heriau:** Roedd John, yn agos at y pedair oed, yn cael anhawster gyda gweld yn glir wrth ddarllen, yn gymysglyd gyda llythrennau fel "b" a "d", ac yn ymdrechu i glywed y seiniau unigol yn y geiriau. Roedd ganddo gof byr dymor gwael ac roedd yn ei chael hi'n anodd dilyn cyfarwyddiadau ei athro.
- **Bwlio:** Roedd John yn cael ei fwlio yn yr ysgol ac yn cael ei ddirmygu gan ei frawd, gan arwain at ymladd yn aml.
- **Cefnogaeth:** Gweithiodd yr ysgol gyda John i drafod ei deimladau am fwlio, gan roi lle iddo fynegi ei hun. Canolbwyntion nhw ar sillafu a darllen geiriau hefyd.
- **Cynnydd:** Dros bedair blynedd, daeth John yn hapusach, yn fwy hyderus, ac wedi gwella yn academiaidd. Erbyn iddo adael i'r ysgol uwchradd, roedd yn y bwrdd brig ar gyfer llythrennedd a'n ysgrifennu ei straeon ei hun.

EFFAITH DYSLECSIA AR DDYSGU JOHN-

Gallai dyslecsia John fod wedi cael effaith sylweddol ar ei ddysgu, gan greu heriau yn y darllen a'r ysgrifennu. Roedd anhawster ganddo gyda gweld a dehongli geiriau'n glir, yn enwedig gyda llythrennau fel "b" a "d," a oedd yn effeithio ar ei sgiliau llythrennedd. Yn ôl National Literacy Trust (2017), mae llythrennedd yn hanfodol ar gyfer llwyddiant academaidd a bywydol, gan ddarparu sylfaen ar gyfer dysgu gydol oes a datblygiad gyrfa. Mae hefyd yn meithrin meddwl beirniadol, creadigrwydd a sgiliau cyfathrebu. Gallai anawsterau John gyda sgiliau llythrennedd felly fod wedi cael effaith sylweddol ar ei gynnydd addysgol a'i ddatblygiad cyffredinol. Roedd problemau gyda gwybyddiaeth ffonemig a deall patrymau sain yn arafu'r broses sillafu a'r gallu i ysgrifennu'n gywir. Roedd hefyd yn cael trafferth gyda chof byr dymor, gan ei gwneud hi'n anodd cadw gwybodaeth a dilyn cyfarwyddiadau. Roedd problemau emosiynol, gan gynnwys bwlio, yn effeithio ar ei hunan-barch, gan leihau'r ymdrech i ymgysylltu â dysgu.

ASTUDIAETH ACHOS 1

JOHN (THORPE DYSELXIA CENTRE, 2022)

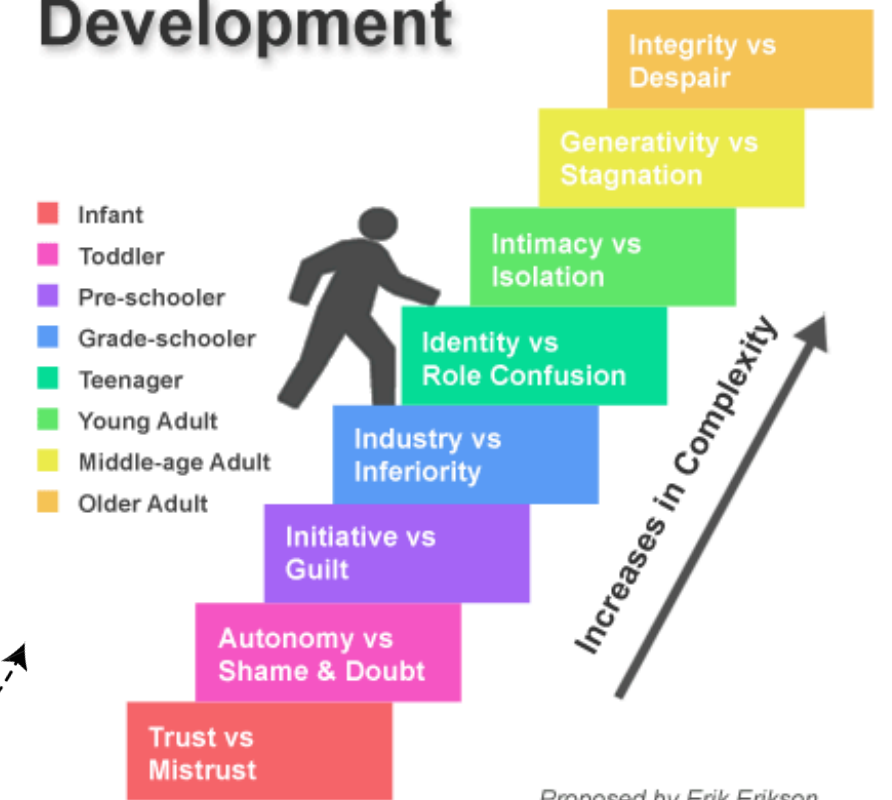
EFFAITH DYSLECSIA AR DDATBLYGIAD CYMDEITHASOL JOHN-

Gallai dyslecsia John a'i straen emosiynol fod wedi effeithio'n sylweddol ar ei ddatblygiad cymdeithasol. Roedd ei heriau gyda darllen a chynnwys, yn ogystal â'r dryswch gyda llythrennau fel "b" a "d", yn debygol o gyfrannu at deimladau o frwydr a diffyg hunan-barch. Roedd ei anawsterau gyda gwybyddiaeth ffonemig a chof byr yn amharu ar ei allu i gymryd rhan mewn gweithgareddau grŵp a oedd yn cynnwys darllen neu ysgrifennu, a allai fod wedi arwain at deimladau o iselder. Yn ôl International Dyslexia Association (2022), er nad yw'r rhan fwyaf o blant â dyslecsia yn profi iselder, maent yn fwy agored i deimladau dwys o dristwch a gofid. Gall hyn ddeillio o hunan-barch isel, gan eu harwain i droi eu dicter tuag at eu hunain yn hytrach na'i arall-gyfeirio, sy'n gallu cynyddu'r risg o ddatblygu iselder.

Byddai'r effaith emosiynol o fwlio a throseddau yn yr ysgol yn debygol o gyflymu ei anawsterau cymdeithasol, gan ei wneud yn anodd iddo ffurfio perthnasoedd cadarnhaol gyda'i gyfoedion. Yn ôl Damcaniaeth Datblygiad Cymdeithasol Vygotsky (1978), mae rhyngweithio cymdeithasol yn chwarae rhan bwysig mewn datblygiad gwybyddol. Gallai'r profiadau negyddol o fwlio fod wedi lleihau ei rhyngweithio cymdeithasol, gan effeithio ar ei dwf gwybyddol ac emosiynol. Gallai'r diffyg hyder hefyd fod wedi ei atal rhag cymryd rhan mewn gweithgareddau grŵp, sy'n hanfodol i ddysgu cymdeithasol.

Yn ogystal, mae Damcaniaeth Datblygiad Seicolegol Erikson yn pwysleisio pwysigrwydd hunan-barch yn ystod cyfnod ysgol (Mcleod, 2024). Gallai anawsterau John gyda llythrennedd, ynghyd â'r effeithiau emosiynol o fwlio posib, fod wedi arwain at deimladau o israddoldeb, gan ei gymharu â'i gymheiriaid a oedd yn llwyddo'n academiaidd. Fodd bynnag, wrth iddo dderbyn cefnogaeth ac wrth i'w hyder gynyddu, roedd yn gallu gwneud cynnydd yn gymdeithasol ac academiaidd.

Stages of Psychosocial Development

Proposed by Erik Erikson

Erikson's Stages of Development

ASTUDIAETH ACHOS 2- DAVID

(UNIVERSITY OF WALES TRINITY SAINT DAVID, 2024)

- **Cefndir David:** Bachgen 6 oed, yr ifancaf o dri o blant. Mae gan ei chwaer hynaf ddiagnosis o ddyslecsia ac yn derbyn cefnogaeth, gan wneud cynnydd gwell na'r disgwyl.
- **Datblygiad Cynnar:** Roedd atal yn ei siarad pan oedd yn fabi, derbyniodd therapi lleferydd, a nawr mae'n siarad yn glir, ond weithiau mae'n dychwelyd i siarad yn aneglur pan mae'n blino.
- **Heriau Dysgu:** Anhawster gyda gwahaniaethu rhwng chwith a dde, ysgrifennu llythrennau a rhifau'n anghywir, ac mae ganddo anawsterau gyda chydabyddiaeth ffonig a chof.
- **Diddordebau:** Mwynhau llyfrau stori gartref a stori bob nos, ond yn meddwl bod y llyfrau darllen ysgol yn ddiflas. Mwynhau mathemateg a gwyddoniaeth ond yn gwrthod tasgau ysgrifennu.
- **Ysgrifennu:** Anhawster gyda chryfder pensil, gan wneud ei ysgrifen yn anniben. Mae'n cael anhawster canolbwyntio am fwy na ychydig funudau ac yn cael ei sylw wedi ei dynnu'n hawdd yn yr ystafell ddosbarth.
- **Sgiliau Creadigol:** Mwynhau darlunio a phaentio, sy'n rhoi pleser iddo.
-

EFFAITH DYSLECSIA AR DDYSGU DAVID-

Mae dysgu David yn cael ei effeithio gan sawl her, gan gynnwys anhawster wrth wahaniaethu rhwng chwith a dde a phroblemau gyda ysgrifennu llythrennau a rhifau'n gywir. Mae ei wybodaeth ffonig a'i broblemau cof yn rhwystro ei allu i ddatblygu sgiliau darllen a ysgrifennu. Yn debyg i John, mae hyn yn effeithio ar ddatblygiad ei llythrennedd ac ar ei allu i ymgysylltu â deunyddiau ysgol, gan fod ganddo ddiddordeb isel mewn tasgau darllen. Mae anhawster David i ganolbwyntio am gyfnodau hir ac ei wrthodiad i gwblhau tasgau ysgrifennu hefyd yn ei atal rhag cadw i ddatblygu yn academiaidd. Fodd bynnag, mae'n mwynhau darlunio a phaentio, sy'n darparu rhyddhad creadigol iddo. Heb gefnogaeth briodol, gallai'r anawsterau hyn gyfyngu ar ei gynnydd academiaidd a'i hyder ynddo ei hun.

ASTUDIAETH ACHOS 2- DAVID

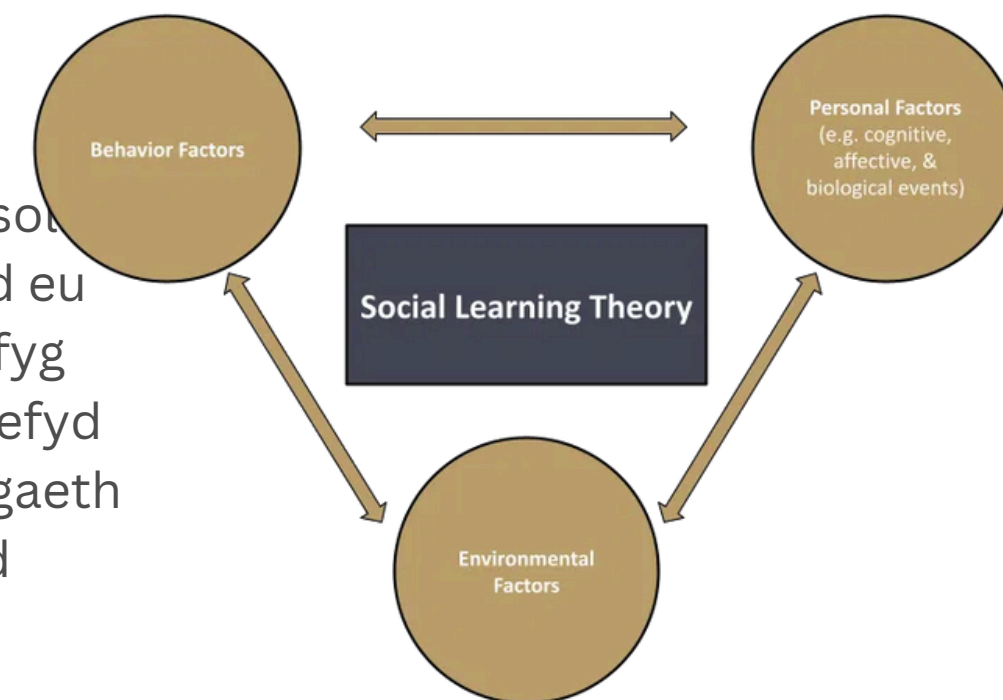
(UNIVERSITY OF WALES TRINITY SAINT DAVID, 2024)

EFFAITH DYSLECSIA AR DDATBLYGIAD CYMDEITHASOL DAVID-

Gallai anawsterau dysgu David fod wedi effeithio'n sylweddol ar ei ddatblygiad cymdeithasol. Bydd ei wrthodiad i ymgysylltu â thasgau ysgrifennu a'i anhawster i ganolbwyntio am gyfnodau hir yn ei atal rhag cymryd rhan mewn gweithgareddau dosbarth, ac yn effeithio ar ei rhyngweithio â'i gyfoedion. Gan fod y llyfrau darllen ysgol yn ddiflas iddo, gallai David deimlo'n unig ar adegau darllen, a fyddai yn arwain at ddiffyg cyfleoedd i gymdeithasu gyda chyd-ddisgyblion. Gallai hyn effeithio ar ei hunan-barch, gan wneud David i fod yn amharod i gymryd rhan mewn tasgau grŵp neu drafodaethau.

Yn ôl Theori Ecosgol Bronfenbrenner, mae datblygiad plant yn cael ei ddylanwadu gan y systemau amrywiol o'u cwmpas, megis teulu, ysgol, a chymuned. Mae dyslecsia David yn dylanwadu ar bob un o'r systemau hyn. Yn yr ystafell ddosbarth, gall ei anhawster gyda thasgau ysgrifennu a darllen cyfyngu ar ei allu i gydweithio â'i gyfoedion (Paquette a Ryan, 2001). Yn ei deulu, gall cymariaethau â'i chwaer lwyddiannus greu pwysau emosiynol. Mae'r diffyg rhyngweithio cymdeithasol cadarnhaol hwn yn gallu arwain at effaith negyddol ar ei ddatblygiad cymdeithasol, gan ei gwneud yn anoddach iddo feithrin sgiliau rhyngbersonol cryf mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol.

Mae Theori Dysgu Gymdeithasol Bandura (1977) yn pwysleisio dysgu trwy arsylwi a rhyngweithio cymdeithasol. Mae plant fel David, sydd â dyslecsia, yn aml yn colli cyfleoedd i arsylwi arferion da gan gyfoedion oherwydd eu hanallu i gymryd rhan lawn mewn gweithgareddau fel darllen neu dasgau ysgrifennu. Gall hyn arwain at ddiffyg hyder i efelychu neu ymgysylltu â chyfoedion, gan gyfyngu ar ei gymhwysedd cymdeithasol. Byddai David hefyd yn wynebu risg o ddatblygu agwedd negyddol tuag at ddysgu a rhyngweithio cymdeithasol os na chai gefnogaeth briodol, gan amharu ar ei ddatblygiad cymdeithasol tymor hir. Rhaid i'w athrawon a'i deulu greu amgylchedd cefnogol sy'n annog dysgu a rhyngweithio cadarnhaol.

ARFER GORAU A ARGYMHELLIR-

Yn ôl Wall (2006), mae'n hanfodol i ymarferwyr gydweithio'n effeithiol, yn enwedig wrth i ysgolion fabwysiadu arferion cynhwysol yn gynyddol ac wrth i lai o blant gael eu trosglwyddo allan o'u darpariaeth leol. Mae cyflwyniad y Cynlluniau Datblygiad Personol (IDP) o dan y gyfraith ADY newydd, a oedd yn gynharach yn Gynlluniau Addysg Unigol, yn sicrhau bod meysydd o angen yn cael eu nodi'n glir i ymarferwyr allanol. Bydd yr ymarferwyr hyn yn sefydlu targedau a thasgau, gyda datblygiad y plentyn yn cael ei adolygu mewn cyfarfodydd dilynol, lle caiff adborth ei rannu rhwng yr ysgol, rhieni, a'r ymarferwr (Wall, t.121, 2006).

Mae Erthygl 23 a 28 o'r UNCRC yn bwysig iawn i blant â dyslecsia, gan sicrhau eu bod yn derbyn y cymorth a'r addasiadau angenrheidiol i gael mynediad i addysg yn llawn. Mae Erthygl 23 yn gwarantu y caiff plant ag anableddau, gan gynnwys dyslecsia, ofal arbenigol i'w galluogi i fyw bywyd annibynnol. Mae Erthygl 28 yn cadarnhau eu hawl i addysg gyflawn, gan eu helpu i gyrraedd eu potensial academaidd ac annog cynhwysiant, cyfleoedd cyfartal a hyder yn eu hunain (Childrens Comissioner for Wales, 2019).

Noda Rose (2009) yr angen am gefnogaeth addas i bob disgybl gyda dyslecsia, gan gofio bod Reid a Wearmouth (2002) yn pwysleisio bod pob plentyn yn profi'r cyflwr mewn ffordd unigryw. Golyga hyn bod angen strategaethau amrywiol dysgu i sicrhau bod anghenion unigol y disgyblion yn cael eu bodloni'n effeithiol, gan wella eu cyfle i lwyddo. Mae'r gefnogaeth wedi'i theilwra'n allweddol i helpu pob disgybl i ddatblygu eu galluoedd mewn modd sy'n cyd-fynd â'u ffordd unigryw o ddysgu.

DYMA ANGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Mae hyfforddi athrawon ar y strategaethau ymarfer cynhwysol yn cefnogi nod y cwricwlwm i fodloni anghenion dysgwyr amrywiol yn effeithiol (Llywodraeth Cymru, 2023). Mae'r British Dyslexia Association (2018) yn cynnig egwyddorion ymarferol i hyrwyddo arferion cynhwysol ar gyfer plant ag anawsterau dyslecsia, gan sicrhau bod deunydd ysgrifenedig yn hygyrch ac yn hawdd i'w ddarllen. Mae'r adroddiad yn amlinellu sawl strategaeth sy'n gwneud darllen a dysgu yn haws, nid dim ond ar gyfer darllenwyr dyslecsig ond ar gyfer pob dysgwr.

Ffontiau Darllenadwy:

- Defnyddiwch ffontiau syml fel Arial, Comic Sans, Verdana, a Calibri.
- Dylai'r maint ffont fod rhwng 12-14 pwynt.
- Cynhyrchwch mwy o le rhwng y llythrennau (sgrifenni) o tua 35% o led y llythryn safonol i wella darllenadwyedd.
- Dylai'r bwlch rhwng geiriau fod o leiaf 3.5 gwaith y bwlch rhwng llythrennau.
- Dylai'r llinellau fod yn 1.5 neu 150% o'r bwlch rhwng geiriau i wella darllenadwyedd.
- Osgoi defnyddio llinellau israddedig, italics neu lythrennau mawr/uchaf gan eu bod yn anoddach i'w darllen.

Penawdau a Strwythur:

- Defnyddiwch arddulliau penawdau cyson i helpu darllenwyr i lywio'r cynnwys.
- Cynyddwch maint ffont y penawdau i fod o leiaf 20% yn fwy na'r testun corfforol ac defnyddiwch ffrâm bras am bwyslais.
- Rhowch fwy o le o amgylch y penawdau a rhwng y paragraffau er mwyn gwneud y cynnwys yn haws i'w ddilyn.
- Sicrhewch fod hyperddolenni yn wahanol i'r testun arferol.

Lliw:

- Dewiswch gefndiroedd un lliw i osgoi gwrthdyniadau, a sicrhau digon o gyd-destun rhwng y cefndir a'r testun.
- Defnyddiwch testun tywyll ar gefndir ysgafn (ond nid gwyn), fel hufen neu liwiau pastel meddal.
- Osgoi coch a gwyrdd/pinc oherwydd materion anhawster lliw.
- Ar gyfer papur a chynnwys digidol, defnyddiwch bapur matt, nid sgleinio, i osgoi adlewyrchiad.

Mae arferion cyfeillgar i ddyslecsia fel rhain yn gwella sgiliau fel llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol ar draws yr holl Feysydd Dysgu a Phrofiad. Mae'n bosib y byddai John wedi elwa o ddarllen ffontiau syml mewn maint mwy a gyda mwy o le rhwng y llythrennau. O ystyried ei anawsterau yn gwahaniaethu rhwng llythrennau fel b a d byddai y math hyn o ddeunyddiau wedi cefnogi ei adnabyddiaeth ohonynt. Efallai y byddai David wedi elwa yn yr un modd gan hefyd helpu cadw ei sylw wrth ddarllen.

DYMA AWGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Arddull Ysgrifennu:

- Ysgrifennwch yn gyfarwyddiadol a chadwch frawddegau'n fyr.
- Defnyddiwch bwyntiau bwled, rhifo, a delweddau fel lluniau, diagramau llifo, a phictogramau i gefnogi'r testun.

Mae'r arferion hyn yn helpu i greu amgylchedd lle gall plant ag anawsterau fel dyslecsia ffynnu. Bydd hyfforddi ymarferwyr i ddilyn y canllaw hwn yn sicrhau ymarfer cynhwysol a chyfartal trwy hyrwyddo hygyrchedd i bob dysgwr, yn enwedig y rhai gyda dyslecsia. Bydd dilyn fformatio clir a chydlynol, dewis ffontiau, a gosodiad yn gwella darllen a dealltwriaeth, gan alluogi disgyblion i ymgysylltu'n fwy effeithiol â'r cynnwys. Trwy flaenoriaethu'r arferion hyn, bydd ymarferwyr yn creu amgylchedd dysgu cefnogol a chyfartal, lle gall pob disgybl, waeth beth fo'u hanghenion ddysgu, llwyddo'n academaidd ac yn gymdeithasol.

Profion-

Gall disgyblion gyda dyslecsia fod yn gymwys i gael amser ychwanegol a chymorth ychwanegol wrth brofion ac aseiniadau i sicrhau eu bod yn gallu dangos eu gwybodaeth heb i'r profion ddod yn fwy heriol (Swinton, 2016).

Yn y DU, rhaid i Asiantaeth Safonau a Phrofi (STA) gymeradwyo amser ychwanegol ar Brofion Cwricwlwm Cenedlaethol (SATs). Gall disgyblion gyda dyslecsia ddefnyddio papurau arholiad wedi'u haddasu, gorchuddion lliw a maint ffont mwy. Yn ôl adroddiad gan y Department of Education (2002), dylid rhoi mwy o amser i ddisgyblion gyda dyslecsia, gan y gallant gael trafferth gyda pwyntiau syml ond deall pethau mwy cymhleth. Mae rhoi mwy o amser ar gyfer darllen ac ysgrifennu yn hanfodol i'r disgyblion hyn.

DYMA AWGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Ymgysylltu a rhieni

Dengys ymchwil mai cynnwys rhieni a gofalwyr yn nysgu eu plant yw'r ffactor pwysicaf i alluogi rhai plant i wneud yn dda waeth beth fo'u cefndir (Department for Education, 2021). Mae ymgysylltu â rhieni yn chwarae rôl bwysig wrth gefnogi cynnydd academiaidd plant, yn enwedig plant gyda dyslecsia. Dengys ymchwil y gall cynorthwyo rhieni mewn gweithgareddau fel datblygu sgiliau llythrennedd ac TGCh, cefnogaeth gyda gwaith cartref, a chyfranogiad yn eu dysgu arwain at ganlyniadau gwell. I blant gyda dyslecsia, mae'r cymorth hwn yn hanfodol, gan ei fod yn gallu helpu i fynd i'r afael â'u heriau dysgu unigryw, yn enwedig gyda darllen a ysgrifennu.

Mae cyfathrebu effeithiol, parch a gweithio mewn partneriaeth yn ofynion allweddol rhwng ysgolion a theuluoedd. Maent yn hanfodol i sefydlu a chynnal perthynas bositif, a chynnig cefnogaeth wrth adnabod, cynllunio a monitro anawsterau llythrennedd a dyslecsia yn effeithiol (Addressing Dyslexia, d.d).

Canfu astudiaeth arloesol John Hattie yn 2008, Dysgu Gweladwy: Synthesis o Dros 800 o Meta-ddadansoddiadau yn Ymwneud â Chyflawniad fod "effaith ymgysylltiad rhieni dros yrfa ysgol myfyriwr yn cyfateb i ychwanegu dwy neu dair blynedd at addysg y myfyriwr hwnnw". (Parentkind 2023)

Dengys astudiaethau gan y Education Endowment Foundation (2021) bod ymgysylltu â rhieni yn arwain at tua pedwar mis ychwanegol o gynnydd, gyda mwy o effaith ar blant gyda sgorau cynharach is, fel plant gyda dyslecsia. Mae ymgysylltu â rhieni yn fwy effeithiol gyda phlant ifanc, gyda mwy o effeithiau yn y blynyddoedd cynnar (+5 mis) ac ysgolion cynradd (+4 mis). Er mwyn cynnal ymgysylltiad wrth i blant heneiddio, mae defnyddio dulliau cyfathrebu hyblyg, fel sesiynau byr ar adegau amrywiol, yn gallu parhau i gefnogi dysgu disgyblion gyda dyslecsia.

DYMA AWGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Mae'r EEF (2021) yn pwysleisio'r pwysigrwydd o ddarparu strategaethau ymarferol a chymorth i rieni i gynorthwyo dysgu cartref, yn enwedig ar gyfer plant gyda dyslecsia. Bydd darparu offer sy'n ffitio dyslecsia a chynghorion darllen penodol yn fwy defnyddiol na chynnig cymorth cyffredinol. Er bod ymgysylltu â rhieni i wella cyflawniad plant yn heriol, mae'r ymchwil yn dangos bod ymyriadau effeithiol pan fyddant yn cael eu teilwra'n benodol i anghenion y plentyn. Mae strategaethau syml, fel rhybuddion testun, wedi profi eu bod yn ymyriadau positif ac isel-cost. Mae cyfathrebu effeithiol a chymorth yn gallu arwain at gynnydd sylweddol i blant gyda dyslecsia.

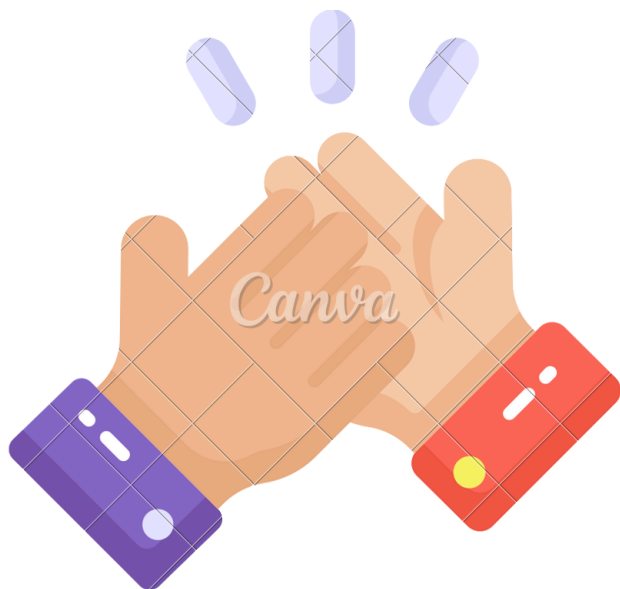
Mae'n bosib yn achos David, byddai'r teulu yn barod yn gyfarwydd gyda strategaethau l'w defnyddio gartref gan fod ei chwaer hyn hefyd wedi cael diagnosis o ddyslecsia ac y gallent gefnogi David yn yr un ffordd. I John, roedd cysylltu gyda'r teulu yn hanfodol er mwyn mynd i'r afael a'r problemau rhyngddo ef a'i frawd a oedd yn effeithio ymhellach ar ei anawsterau yn yr ysgol. Trwy fagu perthynas gadarnhaol gyda'r cartref llwyddwyd goresgyn y broblem a chefnogi John a'r y cyd i wneud y cynnydd a wnaeth.

DYMA AWGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Atgyfnerthu Cadarnhaol

Mae atgyfnerthu cadarnhaol, fel yr argymhellwyd gan Skinner (2011), yn arfer effeithiol ar gyfer gwella gallu darllen disgyblion dyslecsig trwy addasu ymddygiadau sy'n bodoli eisoes. Gall athrawon ddefnyddio technegau addasu ymddygiad, gan gynnwys hyfforddi, siapio, ysgogi a modelu, i greu amgylchedd dysgu cefnogol a chynhwysol. Er enghraifft, mae systemau gwobrwyo fel rhoi sticeri, canmoliaeth lafar, neu gymeradwyaeth gyhoeddus am gyflawniadau fel meistrolï geiriau golwg neu ddatgodio geiriau anghyfarwydd yn unol â theori Skinner bod atgyfnerthu yn fwy effeithiol na chosb. Mae rhoi sticeri yn syth ar ôl yr ymddygiad dymunol yn helpu i'w atgyfnerthu. Yn yr un modd, mae canmoliaeth benodol yn egluro pam y mae sticeri neu docynnau'n cael eu rhoi (Raising Children, 2022). Mae'r strategaethau hyn yn dathlu ymdrech, yn adeiladu hyder, ac yn siapio ymddygiadau darllen cadarnhaol, gan helpu dysgwyr dyslecsig i oresgyn heriau a chyflawni eu potensial.

Yn ol Brown (2024) Mae cydnabod hyd yn oed y cyflawniadau lleiaf wedi dod yn rhan hanfodol o fy nhaith ddysgu, yn enwedig gan fy mod yn tueddu i osod nodau uchelgeisiol a hirdymor. Mae atgyfnerthu cadarnhaol yn meithrin hyder a chymhelliant, gan hyrwyddo dysgu a datblygiad gwell. Mae'n deg dweud, po fwyaf yr ydym yn mwynhau pwnc neu'r broses ddysgu, y mwyaf ymgysylltiol yr ydym, a'r gwell yw ein cynnydd.

Mae atgyfnerthu cadarnhaol a chanmoliaeth yn chwarae rhan allweddol wrth feithrin hyder a chymhelliant ymhlith disgyblion dyslecsig. Drwy gydnabod a dathlu eu hymdrechion a'u cynnydd, mae athrawon yn dilysu'r gwaith caled a wneir, gan greu amgylchedd dysgu cynhwysol a chefnogol. Er enghraifft, gall system wobrwyo, megis rhoi sticeri, cydnabyddiaeth lafar, neu gymeradwyaeth gyhoeddus am gyflawniadau fel meistrolï geiriau golwg newydd neu ddatgodio geiriau anghyfarwydd, wneud dysgu'n fwy ymgysylltiol ac ysgogol (Zen Education, 2023). Mae'r arfer hwn yn hybu meddylfryd tyfiant, gan annog disgyblion i barhau i ymdrechu er gwaethaf heriau. Trwy bwysleisio eu cryfderau a dathlu buddugoliaethau bychain, mae athrawon yn helpu dysgwyr dyslecsig i deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi ac yn alluog, gan leihau teimladau o rwystredigaeth neu annigonolrwydd. Mae strategaethau o'r fath yn sicrhau bod gan bob plentyn, waeth beth fo'u gwahaniaethau dysgu, y cyfle i lwyddo a ffynnu yn y dosbarth.

DYMA ANGRYMIADAU ALLWEDDOL AR GYFER YMARFER CYNHWYSOL:

Mae'r arferion hyn yn helpu i greu amgylchedd lle gall plant ag anawsterau fel dyslecsia fyny. Bydd hyfforddi ymarferwyr i ddilyn y canllaw hwn yn sicrhau ymarfer cynhwysol a chyfartal trwy hyrwyddo hygyrchedd i bob dysgwr, yn enwedig y rhai gyda dyslecsia. Bydd dilyn fformatio clir a chydlynol, dewis ffontiau, a gosodiad yn gwella darllen a dealltwriaeth, gan alluogi disgyblion i ymgysylltu'n fwy effeithiol â'r cynnwys. Trwy flaenoriaethu'r arferion hyn, bydd ymarferwyr yn creu amgylchedd dysgu cefnogol a chyfartal, lle gall pob disgybl, waeth beth fo'u hanghenion dysgu, lwyddo academaidd ac yn gymdeithasol.

RHESTR CYFERNODI-

Mae'r lluniau yn y canllaw yma wedi dod o Canva-

RHESTR CYFERNODI-

- Addressing Dyslexia (n.d.). Supporting Learners and Families | Addressing Dyslexia. [ar-lein] Addressing Dyslexia. Ar gael at: <https://addressingdyslexia.org/supporting-learners-and-families/>.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs; London: Prentice-Hall.
- Booth, T. and Ainscow, M. (2002). Index for inclusion developing learning and participation in schools. [ar-lein] Ar gael at: <https://www.eenet.org.uk/resources/docs/Index%20English.pdf>.
- British Dyslexia Association (2010). What is dyslexia? [ar-lein] British Dyslexia Association. Ar gael at: <https://www.bdadyslexia.org.uk/dyslexia/about-dyslexia/what-is-dyslexia> [Accessed 9 Jan. 2025].
- Brown, K. (2024). When life gives you lemons, make melonade: Living and learning with dyslexia - SecEd. [ar-lein] SecEd. Ar gael at: <https://www.sec-ed.co.uk/content/best-practice/when-life-gives-you-lemons-make-melonade-living-and-learning-with-dyslexia/>.
- Cardiff Inclusion Service (2022). Dyslexia Guidance. Cardiff: Cardiff Inclusion Service, pp.1–13.
- Children's Commissioner for Wales (2019). UNCRC - Children's Commissioner for Wales. [ar-lein] Children's Commissioner for Wales. Ar gael at: <https://www.childcomwales.org.uk/uncrc-childrens-rights/uncrc/>.
- Department for Education (2021). Help for early years providers: Working in partnership with parents and carers. [ar-lein] help-for-early-years-providers.education.gov.uk. Ar gael at: <https://help-for-early-years-providers.education.gov.uk/support-for-practitioners/working-in-partnership-with-parents-and-carers>.
- Department of Education (2002). Developing a Dyslexia-Friendly Learning Environment. pp.1–66.
- Dyslexia Help (n.d.). Case Studies. [ar-lein] dyslexiahelp.umich.edu. Ar gael at: <https://dyslexiahelp.umich.edu/professionals/students-strengths-and-interests/case-studies>.
- Education Endowment Foundation (2021). Parental engagement. [ar-lein] Education Endowment Foundation. Ar gael at: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/parental-engagement>.
- Equal Education Partners (2023). Curriculum for Wales: The Four Purposes. [ar-lein] Equal Education Partners. Ar gael at: <https://equaleducationpartners.com/blog/curriculum-for-wales-the-four-purposes/>.
- GIG (2022). Dyslexia. [ar-lein] NHS. Ar gael at: <https://www.nhs.uk/conditions/Dyslexia> [Accessed 9 Jan. 2025].
- International Dyslexia Association (2022). Social and emotional problems related to dyslexia. [ar-lein] dyslexiaida.org. Ar gael at: <https://dyslexiaida.org/social-emotional/>.

RHESTR CYFERNODI-

- Llywodraeth Cymru (2023). Implementing the Additional Learning Needs and Education Tribunal (Wales) Act 2018. [ar-lein] Ar gael at: <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2022-09/technical-guide-to-implementing-the-act-during-the-second-and-third-years-of-implementation-2022-to-2023-and-2023-to-2024.pdf> [Accessed 9 Jan. 2025].
- Mcleod, S. (2024). Erik Erikson's Stages of Psychosocial Development. [ar-lein] Simply Psychology. Ar gael at: <https://www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html>.
- National Literacy Trust (2017). What Is literacy? [ar-lein] National Literacy Trust. Ar gael at: <https://literacytrust.org.uk/information/what-is-literacy/>.
- Paquette, D. and Ryan, J. (2001). Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory. [ar-lein] Ar gael at: https://dropoutprevention.org/wp-content/uploads/2015/07/paquetteryanwebquest_20091110.pdf.
- Parentkind (2023). Parents Matter: The Research. [ar-lein] Parentkind. Ar gael at: <https://www.parentkind.org.uk/for-schools/parents-matter-the-research>.
- RaisingChildren (2022). Reward charts: how to use them to change child behaviour. [ar-lein] Raising Children Network. Ar gael at: <https://raisingchildren.net.au/preschoolers/behaviour/encouraging-good-behaviour/reward-charts>.
- Reid, G. and Wearmouth, J. (eds.) (2002). Dyslexia and Literacy - a-z.
- Rose, J. (2009). Identifying and teaching children and young people with dyslexia and literacy difficulties. Nottingham Dcsf Publications.
- Skinner, T. (2011). Dyslexia, mothering and work: intersecting identities, reframing, 'drowning' and resistance. Disability & Society, 26(2), pp.125–137. doi:<https://doi.org/10.1080/09687599.2011.543859>.
- SNAP Cymru (2024). What is ALN? [ar-lein] Snap Cymru. Ar gael at: <https://www.snapcymru.org/get-support/what-is-aln/> [Accessed 9 Jan. 2025].
- Swinton, H. (2016). Dyslexia exam arrangements: how your child can get extra time and other allowances. [ar-lein] Defeat Dyslexia. Ar gael at: <http://www.defeat-dyslexia.com/2016/09/dyslexia-exam-arrangements-child-can-get-extra-time-allowances/>.
- The Alliance for Inclusive Education (2019). What Is Inclusive Education? [ar-lein] The Alliance for Inclusive Education. Ar gael at: <https://www.allfie.org.uk/definitions/what-is-inclusive-education/> [Accessed 9 Jan. 2025].
- Thorpe Dyslexia Centre (2022). Dyslexia case studies in Essex. [ar-lein] Ar gael at: <https://thorpedyslexia.co.uk/case-studies/>.
- UNICEF (2024). Inclusive education. [ar-lein] UNICEF. Ar gael at: <https://www.unicef.org/education/inclusive-education> [Accessed 9 Jan. 2025].